

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ НА ЗАСАДАХ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Котляренко С.В.

НПУ імені М.П.Драгоманова,
кандидат філологічних наук, доцент

Сьогодні важко уявити собі молоду людину, яка хотіла б досягнути успіху у житті і не прагнула б до знань. Учень, який пізнає світ через художній твір, сприймає його не тільки розумом, свідомістю, інтелектом, а й усіма своїми органами почуттів. Мистецтво відображає довкілля в образах. Заняття, побудоване нехай і на інноваційних методах навчання, може перетворитися у звичайне, на якому учні запам'ятовують інформацію, якщо викладач не передбачить у ході заняття відповідні емоційні піки, спади.

Важливе місце в розвитку особистості належить художній літературі як мистецтву слова і як навчальному предмету. А оскільки художні образи, що є сплавом ідеї й образного слова, служать могутнім засобом впливу, то читання набуває особливого значення як специфічний предмет виховання і розвитку.

Адже, як зазначав академік М. Грушевський, наша літературна спадщина — це такий скарб, якого досі не оцінив належно ні сам український народ, ні весь світ. Леся Українка, Іван Франко, Михайло Коцюбинський, Ліна Костенко, Олесь Гончар, Олександр Довженко, Василь Стус, Василь Симоненко. Ці та багато інших велетнів Духу віддали серця свої людям, подарували прекрасні плоди своєї творчості. Як донести їх творіння до дитячих сердець, як відродити найголовніше — душу людини як найвищу цінність?

Українська література нерозривно пов'язана з національними і культурними традиціями. Це своєрідний художній літопис українців. Національний тип особистості виростає на ідеях національної філософії, народних ідеалах, традиціях, звичаях і обрядах, морально-етичних цінностях, тобто на культурно-історичному досвіді, здобутках народу впродовж багатьох епох. Читання завжди, в усі часи і віки, посідало особливе місце в інтелектуальному й духовному збагаченні молоді. Воно розширює кругозір, робить життя насиченим, яскравим. Книга – це і джерело інформації.

Студенти, а це майбутнє нації, здатні осмислити роль і значення мистецтва, внесок кожного з письменників у національну та світову скарбницю літератури й культури. У цей час вони досягають такого рівня інтелектуального і духовного розвитку, який дає змогу розв'язати складні моральні проблеми, дати оцінку суспільним і життєвим явищам.

Функція викладача – ознайомлення студентів з основним культурним надбанням народу; виховання патріотизму та моральних переконань, як система текстів українознавчої тематики, які б містили інформацію про історію, культуру, звичаї, побут українців, минуле, сучасне і майбутнє України, красу природи, людини, мови, духовної спадщини народу, найвидатніші постаті в історії України – такі теми мають бути запроваджені у навчально-виховний процес. Українознавче наповнення змісту мовної та літературної освіти сприятиме формуванню українознавчого світогляду.

Щоб формувати світогляд сучасної молоді на засадах українознавства, належить вибудовувати у їхній свідомості систему уявлень про українців як народ, що має свою історію, сучасне і майбутнє, систему принципів та ідеалів. Уявлення як чуттєво-наочний образ предметів, явищ дійсності формується під впливом безпосереднього сприймання предметів, інформації про них, але обов'язково містить емоційну домінанту, виражає ставлення особистості до названих реалій. Українознавчий аспект – один із пріоритетних у перебудові освіти в Україні. Суть його зводиться до того, що саме рідна мова є засобом пізнання самого себе, як представника української нації, свого народу, його історії та культури.

Список літератури:

1. Бондаренко Ю. С. Урок літератури в системі національного виховання// Рідна школа. – 1998. – №9. – С. 15 – 18.
2. Ващенко Г. Виховний ідеал // Полтавський вісник. – 1994. – №7. – с. 102.
3. Концепція педагогічної освіти [Текст] / – Київ. – 1998.
4. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні [Текст]. – К. – 1997.
5. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. – 2002. – №26 (24 квітня – 1 травня). – С. 2-14.
6. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / колектив авторів: Бартенєва І.О., Бужіна І.В., Дідусь Н.І. [та ін.]. – Одеса. – 2002. – С.191 – 195.